

Сумський державний університет
Навчально-науковий інститут бізнес-технологій «УАБС»

**ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ФІНАНСОВО-КРЕДИТНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ**

МАТЕРІАЛИ

IV Всеукраїнської науково-практичної on-line-конференції
(Суми, 21–22 листопада 2019 року)

У двох частинах

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2019

УДК 336.71

Науковий керівник – **Балацький Євген Олегович**,

*д.е.н., професор кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,*

Божко Марина Ігорівна,

студентка,

Сумський державний університет, м. Суми

ОЦІНКА ТА РЕГУЛЮВАННЯ ПОРТФЕЛЬНОГО КРЕДИТНОГО РИЗИКУ БАНКУ

Стабільне функціонування банків є важливим чинником загального розвитку країни, оскільки банки є одними з основних учасників фінансового ринку. Проте здійснюючи активні та пасивні операції вони наражаються на різні види ризику. Оскільки кредитні операції займають вагому частку в активах банку, то одним з основних завдань при формуванні кредитного портфеля є зниження рівня ризику.

Для цього банк ідентифікує фактори портфельного кредитного ризику та здійснює кількісну оцінку його рівня. Оцінка портфельного кредитного ризику дозволяє зосередитися на сильних і слабких сторонах управління цим ризиком і забезпечити реалізацію планів в майбутньому та передбачає оцінку концентрації та диверсифікації.

Одним із методів оцінки цього ризику є метод експертних оцінок, що полягає у вивченні оцінок, зроблених зовнішніми та внутрішніми експертами. Цей метод включає: рейтингові оцінки, аналіз дотримання встановлених нормативів тощо.

При застосуванні статистичного методу, аналізують статистичні дані з метою порівняння фактичної частоти виникнення з прогнозними оцінками. Розраховують наступні показники: дисперсію, стандартне відхилення, коефіцієнт варіації тощо.

Оцінка портфельного кредитного ризику при використанні коефіцієнтного методу полягає у розрахунку показників та порівнянні їх з встановленими нормативами.

Аналітичний метод передбачає встановлення оптимального значення для кожного виду банківських операцій і їх сукупності. При його застосуванні використовують математичні моделі. Одним із цих методів є стрес-тестування, суть якого полягає у оцінці чутливості кредитного портфеля до шоквої величини зміни зовнішніх факторів. Це дає уявлення про можливі збитки, які банк отримає внаслідок планового розвитку подій.

Системні комплекси, що ґрунтуються на використанні показника VaR включають: CreditMetrics, Moody's KMV Portfolio Manager, CreditRisk+, Credit Portfolio View тощо.

VaR-метод рекомендований Базельським комітетом з банківського регулювання та нагляду. Цей метод використовують для розрахунку максимально очікуваних збитків банківського портфеля за умови збереження поточних ринкових тенденцій у майбутньому [1, 3, 4].

Отримані результати проведеної оцінки ризику виступають основою для вибору інструменту їх регулювання. У науковій літературі виокремлюють доподійні (диверсифікація, лімітування) та післяподійні (резервування, страхування, сек'юритизація, хеджування) інструменти регулювання кредитного ризику на рівні портфеля, також можливе поєднання цих інструментів.

Диверсифікацію застосовують для зниження ризику за допомогою включення до портфеля різних за характеристиками та складом кредитів.

При застосуванні лімітування встановлюють максимально допустимі розміри наданих кредитів. Ліміти необхідні для уникнення критичних втрат внаслідок значної необдуманого концентрації, а також для диверсифікації. Ліміти можуть встановлюватися за видами кредитів, категоріями позичальника, галузями.

При застосуванні інструменту резервування банк формує спеціальні резерви, якими покриває втрати у разі непогашення кредиту або процентів за ним. Формуючи спеціальні резерви, банк може швидко відшкодувати понесені втрати, проте недоліком цього інструменту є відволікання фінансових ресурсів на формування цих резервів.

При використанні страхування банк передає ризик страховій компанії, яка отримує винагороду – страхову премію. Банк може використовувати лише делькредерне страхування при регулюванні портфельного кредитного ризику.

Суть застосування сек'юритизації полягає у перетворенні довгострокових активів у ліквідні (цінні папери). Банк може застосовувати наступні види сек'юритизації: класичну, синтетичну та накопичувальну.

Банк може хеджувати цей ризик, використовуючи кредитні деривативи, зокрема кредитні дефолтні свопи, свопи повного повернення та кредитно-дефолтні боргові зобов'язання тощо. Кредитні деривативи використовують у розвинених країнах світу, тоді як в Україні це лише перспективний напрям удосконалення регулювання [2, 3, 5].

Отже, при оцінці рівня портфельного кредитного ризику банки можуть використовувати методи експертних оцінок, статистичні, коефіцієнтні, аналітичні методи та системні комплекси. Регулювання цього ризику здійснюється за допомогою наступних інструментів: лімітування, диверсифікації, страхування, резервування, хеджування та сек'юритизації. Банк в своє чергу повинен використовувати ті методи та інструменти, які будуть найбільш доцільні та ефективні при здійсненні його діяльності.

Список використаних джерел

1. Алексеєнко М.Є., Букреева Д.С. Методи оцінки якості кредитного портфелю [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://eaf.nmu.org.ua/ua/naukova_diyalnist/Internet_tezi_2015/%D0%90%D0%BB%

D0%B5%D0%BA%D1%81%D1%94%D1%94%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20%D0%9C.pdf

2. Вишнеvsька Т.Р., Косарчин М.В. Роль кредитних деривативів на фінансовому ринку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrlogos.in.ua/documents/18_04_2018_153.pdf

3. Дорошенко Г.О. Основні засади управління портфельним кредитним ризиком банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.irbis-nbuv.gov.ua>

4. Коломієць В.С. Інструментарій вимірювання кредитного ризику банку [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.knteu.kiev.ua/file/NjY4NQ==/d45e960f273d56811db187892d404c32.pdf>

5. Лисенок О.В., Бадзим О.С., Древуш А.Р. Управління кредитним ризиком банку в умовах нестабільності вітчизняної економіки [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://visnyk-onu.od.ua/journal/2016_21_5/38.pdf

УДК 336.7

Большунов Владислав Вікторович,
студент

Рябушка Людмила Борисівна,
к.е.н., доцент,
Сумський державний університет, м. Суми

АНАЛІЗ ПРОБЛЕМ КРЕДИТУВАННЯ БІЗНЕСУ В УКРАЇНІ

Розвиток бізнесу у сучасному світі вже стає неможливим без використання кредитів. Поки підприємство, що прийняло рішення розвиватися виключно за рахунок власних коштів, буде їх роками накопичувати, конкуренти, отримавши